СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 82. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 9, квітня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 82. Jersey City, N. J., Thursday, April 9, 1925. THREE CENTS

Віддає в руки поліції контролю над таксикебами.

НЮ ЙОРК, 7. квітня.— Найбільший у світі будинок „Еквітебл", який стоїть про Бродвею (ч. 120) в долішній части Ню Йорку, був проданий уже два рази в протягу одного місяця. До недавна він був власністю фірми Дю Понш, а перед місяцем купила його компанія „Ню Йорк Емпайр" за 40 мілионів доларів. Тепер президенти банку „Емпайр Трост Компани" оповістив, що група фінансістів і робітників звязаних з сим банком, купила сей будинок для своїх інтересів. У будинку „Еквітебл" міститься самі лиш офіси (бюра, канцелярії) рїжних нюйорських торговельних та промислових фірм.

З ДІЯЛЬНОСТИ НЮЙОРСЬКИХ БАНДИТІВ.

НЮ ЙОРК, 7. квітня. — Шість озброєних бандитів напали нині о 3-тій годині з полудня на один банк в Асторії і зграбували готівкою $2.000. Були би захопили значно більше грошa, але перешкодив їм у сім ділі один банковий службовик, який заалярмував найблизшу поліційну стацію і наробив богато галасу алярмуючими дзвінками таки в самому банку. На звук дзвінків бандити почали швидко втікати, згубивши по дорозі 80 доларів із зграбованихгрошей і збивши з ніг трох проходжих людий тоді, коли гнали з будинку до свого автомобіля, що стояв при хіднику біля банку. Всідаючи до самохода, вони вистрілили три рази. Инші прихагідні автомобілісти пустилися за злодіями в погоню і мали їх на очі пів милі дороги, але опісля бандитам удалося втекти.

Якісь инші три бандити напали того самого пополудня на банкового післяця на першій евені між ул. 103 і 104. Один з бандитів ударом по голові приголомшив післяця, а два другі видерли йому з рук торбу. Упадок післяця на хідник зденервував видно бандитів, бо один з них, стрільчий, зранив другого свого товариша в ногу. Остаточно всі три бандити втікали, очевидно із зграбованою торбою, в якій були безварїсні банкові посвідки. Банковий післанець, Франц Зентграф, від удару „блекджеком" мав на голові протяту шкіру і був трохи оглушений, але во часі очуняв і пішов до свого самий.

В кілька годин опісля зявився в одним нюйорським шпиталі 23-літній парубок, Людвик Августіно, і просив, аби йому перевязали зранену пострілом ногу. Там арештувала його поліція і перекопалася, що то її старий знакомий, бо його імя занотовано в кримінальних рекордах ще перед осьми роками. Щойно недавно управа кримінялу в Сінг Сінг пустила Августіна на волю під паролем і ось він помандрує знова до вязничноїкелі.

УДЕРЖАННЯ І КОШТИ ШКІЛ В АМЕРИЦІ.

При торішних витратах на школи (початкові і середні) шкільна освіта одної дитини в Злучених Державах коштує пересічно $85.76. Розуміється, не у всіх стейтах ті кошти однакові. Школи є виключно справою стейтів і одні стейти віддають на них більші суми, другі менші. Так, наприклад, Аркавзас дає на шкільну освіту одної дитини пересічно $24.02. Каліфорнія $158.45, більш ніж шість разів стільки.

Частину шкільних коштів несе ні собі стейт, другу частину повіти або окремі шкільні дистрикти. Більшу частину коштів покривають власне ті місцеві округи будь то з повітових, будь то з окремих шкільних податків. Стейтова майже тільки доповняє місцеві кошти і залежно від місцевих потреб є більша або менша.

Свої шкільні фонди стейт черпає з богато різних жерел. Постійним шкільним фондом є деякі державні землі, що їх стейт призначив на ту ціль або федеральне правительство віддало стейтам з умовою, що прибутки з продажу або аренди тих земель мають йти на удержание шкіл. Окрім того стейт накладає окремі шкільні податки на шкільних прибутки. Инші прибутки дістає він на цілі. Одначе, стейтові фонди служать лише для доповнення місцевих. Взагалі правило є то, що місцева громада — значить місто чи повіт — повинні удержати собі свої власні школи. Одначе ті не однаково богаті, в деяких є стільки податкової власности, що легко можуть удержати всі школи, в инших навіть таких податків не вистачають. Для того служать власне стейтові фонди, щоби доповнити недостачі в бідніших повітах дати всьому населенню можливість користуватись з однакових добрих освітних установ.

В 1922 році 76,6% усіх шкільних податків в получених Державах було покрито з місцевих податків, 14,8% з стейтових податків, 1,5% з постійних шкільних фондів і аренди шкільних земель, і 7,3% з инших жерел. І ще по тих відносинах в рїзних стейтах рїзні. Наприклад, стейт Делавер покриває тільки 5,5% шкільних коштів з місцевих податків, а майже всю решту, 93,6% додаткова стейт. В Кенсас навпаки, стейт не доплачував майже нічого, місцеві податки вистачали на 97,8% усіх шкільних коштів. В Вайомінг прибуток із шкільних земель давав майже 15 відсотків усіх шкільних коштів, тоді як в Ню Йорку, Пенсильвенії та ще деяких инших стейтах такої земель зовсім нема.

КУПНО І ПЕРЕПРОДАЖ НАЙБІЛЬШОГО В СВІТІ ОФІСОВОГО БУДИНКУ.

НЮ ЙОРК, 7. квітня.— Найбільший у світі будинок „Еквітебл", який стоїть про Бродвею (ч. 120) в долішній части Ню Йорку, був проданий уже два рази в протягу одного місяця. До недавна він був власністю фірми Дю Понш, а перед місяцем купила його компанія „Ню Йорк Емпайр" за 40 мілионів доларів. Тепер президенти банку „Емпайр Трост Компани" оповістив, що група фінансістів і робітників звязаних з сим банком, купила сей будинок для своїх інтересів. У будинку „Еквітебл" містяться самі лиш офіси (бюра, канцелярії) рїжних нюйорських торговельних та промислових фірм.

З ДІЯЛЬНОСТИ НЮЙОРСЬКИХ БАНДИТІВ.

НЮ ЙОРК, 7. квітня. — Шість озброєних бандитів напали нині о 3-тій годині з полудня на один банк в Асторії і зграбували готівкою $2.000. Були би захопили значно більше грошa, але перешкодив їм у сім ділі один банковий службовик, який заалярмував найблизшу поліційну стацію і наробив богато галасу алярмуючими дзвінками таки в самому банку. На звук дзвінків бандити почали швидко втікати, згубивши по дорозі 80 доларів із зграбованихгрошей і збивши з ніг трох проходжих людий тоді, коли гнали з будинку до свого автомобіля, що стояв при хіднику біля банку. Всідаючи до самохода, вони вистрілили три рази. Инші прихагідні автомобілісти пустилися за злодіями в погоню і мали їх на очі пів милі дороги, але опісля бандитам удалося втекти.

Якісь инші три бандити напали того самого пополудня на банкового післяця на першій евені між ул. 103 і 104. Один з бандитів ударом по голові приголомшив післяця, а два другі видерли йому з рук торбу. Упадок післяця на хідник зденервував видно бандитів, бо один з них, стрільчий, зранив другого свого товариша в ногу. Остаточно всі три бандити втікали, очевидно із зграбованою торбою, в якій були безварїсні банкові посвідки. Банковий післанець, Франц Зентграф, від удару „блекджеком" мав на голові протяту шкіру і був трохи оглушений, але во часі очуняв і пішов до свого самий.

В кілька годин опісля зявився в одним нюйорським шпиталі 23-літній парубок, Людвик Августіно, і просив, аби йому перевязали зранену пострілом ногу. Там арештувала його поліція і перекопалася, що то її старий знакомий, бо його імя занотовано в кримінальних рекордах ще перед осьми роками. Щойно недавно управа кримінялу в Сінг Сінг пустила Августіна на волю під паролем і ось він помандрує знова до вязничноїкелі.

УДЕРЖАННЯ І КОШТИ ШКІЛ В АМЕРИЦІ.

При торішних витратах на школи (початкові і середні) шкільна освіта одної дитини в Злучених Державах коштує пересічно $85.76. Розуміється, не у всіх стейтах ті кошти однакові. Школи є виключно справою стейтів і одні стейти віддають на них більші суми, другі менші. Так, наприклад, Аркавзас дає на шкільну освіту одної дитини пересічно $24.02. Каліфорнія $158.45, більш ніж шість разів стільки.

Частину шкільних коштів несе ні собі стейт, другу частину повіти або окремі шкільні дистрикти. Більшу частину коштів покривають власне ті місцеві округи будь то з повітових, будь то з окремих шкільних податків. Стейтова майже тільки доповняє місцеві кошти і залежно від місцевих потреб є більша або менша.

Свої шкільні фонди стейт черпає з богато різних жерел. Постійним шкільним фондом є деякі державні землі, що їх стейт призначив на ту ціль або федеральне правительство віддало стейтам з умовою, що прибутки з продажу або аренди тих земель мають йти на удержание шкіл. Окрім того стейт накладає окремі шкільні податки на шкільних прибутки. Инші прибутки дістає він на цілі. Одначе, стейтові фонди служать лише для доповнення місцевих. Взагалі правило є то, що місцева громада — значить місто чи повіт — повинні удержати собі свої власні школи. Одначе ті не однаково богаті, в деяких є стільки податкової власности, що легко можуть удержати всі школи, в инших навіть таких податків не вистачають. Для того служать власне стейтові фонди, щоби доповнити недостачі в бідніших повітах дати всьому населенню можливість користуватись з однакових добрих освітних установ.

В 1922 році 76,6% усіх шкільних податків в получених Державах було покрито з місцевих податків, 14,8% з стейтових податків, 1,5% з постійних шкільних фондів і аренди шкільних земель, і 7,3% з инших жерел. І ще по тих відносинах в рїзних стейтах рїзні. Наприклад, стейт Делавер покриває тільки 5,5% шкільних коштів з місцевих податків, а майже всю решту, 93,6% додаткова стейт. В Кенсас навпаки, стейт не доплачував майже нічого, місцеві податки вистачали на 97,8% усіх шкільних коштів. В Вайомінг прибуток із шкільних земель давав майже 15 відсотків усіх шкільних коштів, тоді як в Ню Йорку, Пенсильвенії та ще деяких инших стейтах такої земель зовсім нема.

КУЛЬТУРНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ У ЧЕХІВ ТА ПОЛЯКІВ.

Дуже цікаве з кінцем лютого с. р. відбулися у Празі великі загальні збори чехо-словацької студентської організації, на яких обмірковували державний проект розвязання німецької політехніки у Брні та свент. її злиття з нім. політехнікою у Празі. Більшість промовців, а між ними й ректор чеської високої технічної школи в Брні, висловилися рішуче проти згаданого проекту, виходячи зі заложення свободи для чужонаціональної науки й освіти та необхідности оминати міжнаціональні конфлікти. Ректор чеської політехніки заявив, що плекання чеської культури не повинно йти коштом культури німецької. Зокрема збори приняли постанову, що німецькі студентські обіднання можуть вступати до чеської студентської організації. — Так думають чеські професори і студенти, а чеський уряд сильно прислухується до того голосу. А в Польщі?! У Польщі рішаючий у таких справах голос має недвідповідальний крикун Прушинський і „організація народова", за якою у хвості йде польська молодь і професура.

ЗА КОЛЯДУ САЖАЮТЬ ДО ТЮРЬМИ.

Дня 18. лютого н. р. засудило староство в Городенці український аматорський кружок "Народнього Дому" в Поточиськах, а саме: Романа Макогонського (режисер), Дмитра Красного, Миколу Бучовського, Дмитра Майовського, Петра Коспельнюка, Степана Буджака, Степана Ємчука, Петра Михайлюка, Стефанію Макогонську і Марію Федак на два дні тюрми за те, що в часі Різдвяних Свят ходили колядувати на будову театральної салі в Поточиських без дозволу старостве. Як світ світом ніхто ніколи не давав дозволу на коляду в часі свят і ніякого не вбходило де дівали колядники заколядовані гроші.

ЗАСТРІЛИВСЯ З БОЯЗНИ ПЕРЕД СУДОМ.

В Вінніпегу застрілився клерк манітобського парляменту підполковник Морлей. Морлея арештувала поліція під замітом крадежи 1,400 дол. однак на разі звільнила його під заставу. Дня 16. марта його кликали на карну розправу. Морей зі страху перед засудом впакував собі кулю в лоб.

НЕЗНАНИЙ КРАЙ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

В Парагваї на лівому березі ріки Парана, є край великий 800 тисяч кв. квадратових, майже зовсім незнаний. Край цей дуже плодовитий, невичерпані багатства лісів заохочують до кольонізації. Край цей називається Еран Чако. Чому той край не є знаний, легко зрозуміти. Там вануе або надавнавайна посуха або страшні зливи з повенями. В пралісах (джанглях) багато диких звірят, ядовитих змій і комах. Головнож відстрашує кольоністів сусіднство диких Індіян, ворожих чужинцям, що живуть у північній части краю. Тому то цей край майже зовсім незнаний. Відважні дослідники і подорожники, які з намагалися продістатися в глибину краю, нерідко переплачували це життям. Між ними на першому місці стоїть італієць Гвідо Боджані. Довіряючи своїй знакомости тамошніх племен, рішився він на понатку цього століття добитися до нутра Чако. На перестороги товаришів відповів сміхом і повірив зовсім Індіянам, своїм провідникам. Пустився з ними в мандрівку без одного білого товариша. Небаром наспіла вістка, що Боджанія вбили Індіяне палицями. Від трьох літ члены туринської конгрегації Салезіянців поставили собі за завдання навернути тамошних Індіян на христіянську віру.

СПІЛКА МОСКАЛІВ З МАДЯРАМИ.

У Мукачеві вийшло перше число часописи "Свободное Слово." Часопись друкується по московськи з паралельним мадярським текстом. Отже, Москалі вже й з Мадярами кооперують, аби тільки поборотися ненависних Українців!

ПРО ЧЕРЕМШИНУ І ТЕСЛЕНКА.

На засіданню Історично-Літературного Товариства при Всеукраїнській Академії Наук у Київі найпізначнійший тепер побіч С. Єфремова історик української літератури на Рад. Україні, М. Зеров, виступив з рефератом про "галицького письменника М. Черемшину (Ів. Семанюка), назвавши його „другою вершинною галицької прози", поруч Стефаника і незалежно від нього. Академік С. Єфремів подав нові біографічні дані про Тесленка і зробив його літературну характеристику, як „першого незаможницького письменника".

САГАРА ЗАЦВИТЕ ЖИТТЯМ.

Нема нікого, хто не чувби про великанську африканську пустиню Сагару. Величезні, непроходимі майже простори укриті пісками, над якими тільки вихорі та урагани пролітають, лежать даром, не приносять людськости наймешої користи. Та поки ще було багато вільних, незаятих, незаселених просторів, людям байдуже було, що величезні пустині лежать даром. Але стає щораз тісніше. Люде стараються використати найменший шматок землі, найбільшу закутину намагаються пристосувати для своїх цілей. От і прийшла черга на пустинні простори. Люди не дадуть їм тепер дурно лежати. Вони їх хочуть використати.

Англійський вчений, проф. Баркер мав недавно відчит про можливість використання просторів Сагари. Він сказав, що вчені працюють тепер над тим, щоб при помочі горячої (розжигітого від сонця, яке там весь рік сильніше гріє як у нас в найгорячіші дні) піску витворювати електрику. Якщо це вдасться, то тоді зразук при допомозі електрики можна оживити цілу Сагару. Електричними машинами можна її буде наводнити і зробити урожайною, а це буде початком розвитку життя. Проф. Баркер сказав у своїому відчиті між іншим, що ученим вдається дійти до розвязки завдання, яке собі поставили, іменно: перевести електрифікацію Сагари.

ВІДГОМІН СКРИНКОВОЇ АФЕРИ В ДАНЦІГУ.

Перед трибуналом присяжних в Данцігу відбулася розправа проти двох молодих Німців, які в ночі з 6. на 7. січня с. р. напали до польських почтових скринок чорнила та замазали надпис і польського вірла. Одного з обвинуваченних, секретаря данцігської почти Вільского, засудили на кару 300 гульденів і покриття судових коштів, другого на 50 гульденів.

ЦІЛА НА ВИВІЗ КАНАДІЙСЬКОЇ ПШЕНИЦІ НЕ БУДЕ.

В урядових кругах в Оттаві носилися якийсь час з думками наложити на канадійську пшеницю, яку вивозять до Злучених Держав, цло, щоб в сей спосіб зневодити американських фінансістів закладати свої млини в Канаді.

Тепер доносять, що доміній ний уряд понехав намір накладати таке цло.

Фрунзе каже, що над Европою висить небезпека нової війни.

МОСКВА, 7. квітня. — Советський комісар війни Михайло В. Фрунзе виголосив нині політичну промову на зібранню добровольців воздухоплавства.

У своїй промові він сказав, що над Европою висить небезпека війни, яка може вибухнути несподівано так як в 1914. році.

Вінказав на недавню конференцію генеральних штабів балтійськихдержав і Польщі в Гельсінгфорсі, столиці Фінляндії, де заключено умову проти советської Росії, а також убитє двох комуністичних офіцирів на „польській" границі і заявив з притиском, що се найліпше показує, що Росія мусить бути приготовлена на напад в кождому часі і з якогонебудь боку.

Тепер, казав він, аліянти дуже заняті своїми фінансовими клопотами, але в недалекій будучині вони можуть бути готові до атаку.

Він закінчив свою промову отсими словами:

„Положение в Европі таке, що війна може вибухнути кождої хвилі. Длятого ми мусимо далі готовитись до війни".

ПРАВА ЖЕНЩИН.

ПАРИЖ, . квітня. — Палата послів приняла законопроект, який признає женщинам у Франції право голосования і вибору у виборах до міських рад.

Такусамо постанову приняла була французька палата послів в 1919 році, але тоді сенат її відкинув.

РАДЕК ІДЕ ЗА ТРОЦЬКИМ.

МОСКВА, . квітня. — Большевицького комісара Радека жде такасама доля як Троцького.

Большевицька влада хоче і його викинути та метнути у пропасть забуття.

Центральний комітет російської комуністичної партії приняв учерарезолюцію, в якій осуджує Радека за розбивание німецької комуністичної партії, а наказує йому повинуватись управі сеї партії під загрозою викинення з російської комуністичної партії.

Одночасно большевики виключили Радека і двох німецьких комуністів Бранда і Тальгамера, котрі його підпирали, від участи в „третьому (комуністичному) інтернаціоналі", який „приготовляе" „світову революцію".

Резолюцію центрального комітету російської комуністичної партії затвердив також „третій інтернаціонал".

Радек поправді називається Собельсон і є Жидом з Кракова.

БАЛФОР В НАЗАРЕТІ.

НАЗАРЕТ, Палестина, 7. квітня. — Лорд Балфор приїхав сюди учера вечір. Він умучений тяжкою дорогою, підчас якої відвідав жидівські оселі Нагалал і Балфорія.

В обох місцевостях принято його із запалом, а особливо в Балфорії, де Араби і Жиди привитали його бандерїями на конях.

В Нагалал признав Балфор, що тамошні поселенці осягнули великі успіхи, чим заповідають гарну будучність для „національної хати" жидівського народу, себто для Палестини.

В Балфорії Жиди привитали британського дипльомата хлібом-сілю. Був там теж головний рабін з Яффи й американський консуль з Єрусалима. Лорд Балфор відповів і там на привіт і сказав, що для відбудови й розбудови сеї місцевости богато помогли американські Жиди.

Підчас усієї подорожі Балфора царила пречарна погода.

ПОВСТАНЦІ НА ПОЛТАВЩИНІ.

БУКАРЕШТ, 7. березня. — (Укрінтаг). Полтавське Г. П. У. звернулося до Харкова з повідомленим, що великі банди, які оперують на Полтавщині, мають політичний характер. І боротьбі з ними утруднюється по перше саботажем військового командування, яке неохотно дає розпорядження Г. П. У., свої військові частини, а по друге, заховним співпрацтвом селянства, яке переховує банди й достарчає харчевими продуктами.

При цьому військове командування доводить до відома полтавське Г. П. У., що участь червоноармійців у „експедиції" банди вливає на них деморалізуюче.

СУД НАД УКРАЇНСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ В КИЇВІ.

БУКАРЕШТ, 7. березня. — (Укрінтаг). Гельсінгфоська газета: „Новыя Русскія Вѣсти" в числі від 8-го лютого з заміткі під наголовком: „Процес Петлюріщів" подає такку вістку:

„В Київі відбувається великий процес про повстанський відділ Бойкого, котрим керував пан Шміль.

Шміль на процесі кається й заявляє, що прочитавши азбуку комуністичну Бухарина, він став приятелем радянської влади, та комуністичної партії.

Инакше поводить себе обвинувачена Гам.

Вона заявляє, що мстилася за чоловіка, котрого большевики розстріляли й що зараз вона непримиренно ставиться до совітської влади.

Вона заявила, що вона Німка, але батьківщиною вважає Україну.

Під час допиту п. Гам, між иншим, зауважує: „Не вважуть чужинці судити Україну за Україні".

Пані Гам була учителькою.

Найновійші Книжки зі Старого Краю.

† До характеристики українських правих партій. К. Андрієвський	10	
† В. Ів. Ковальський. Світла Вечірка	10	
Жак. Збірка оповідань. Бандурист	10	
† Незабутні. І. Нечуй-Левицький	15	
† Пімста. І. Нечуй-Левицький	10	
† 3 минулого. Г. І. В. Андрієвський	50	
† Українська літературна мова в прикладах	10	
† Вічний. Твори. І. І. Коляровський	45	
† Наталка Полтавка і ин. Твори. І. П. І. Котляревський	25	
† Славянський світ в його минулому й сучасному. Д. Дорошенко 1.50, в гарній оправі в пів полотно з картою Славянщини	2.00	
† Сашко. Твори. Б. І. Грінченко	90	
† Життя й відносини на Радянській Україні. І. Герасименко	20	
Під кедаром історії. Др. С. Томашівський	25	
† Мрії. Повістий і ин. Твори О. Стороженка	45	
Кобзар. Т. Шевченко	1.50	
Шевченко (Адонис, Фрунзе й ин.) Т. Шевченко	60	
Серця Рвані. Твори. І. І. П. Куліш	50	
Чорна Рада. Твори. І. П. І. Куліш	60	
Гайдамаки. Твори. І. І. П. Куліш	75	
Історія України. З 30 образками. І. Гелашевич	50	
† Звідки Русь взялась. М. Бережко	1.00	
† Українська читанка. Б. Самійленко	15	
† Українська читанка. Б. Кінн	15	
† Україна. Твори. І. І. П. Куліш	30	
† Історія. Твори. І. І. П. Куліш	35	
† Основи економічної політології. Україна. Др. С. Рудницький	50	
† Київ і Давня Драма. І. Орлов	30	
† Українська справа на сталовищі політичної бо ротьби. Др. С. Рудницький	50	
† Словар української мови, повний, в 4 томах кишенькового формату. Б. Грінченко оправі	6.00	
† Російсько-український словник в 1 томі в кишенькім форматі, Уманець ві Спілка, в оправі	3.00	
† Струнк. Антологія української поезії від найдавнішних до шинних часів. Візитував Б. Лепкий. 2 томи	2.75	
† Оповідання в Всесвітної Історії. Ол. Барвінський, в двох часних	80	
† Основи Політології (скатіт). О. Кременюк	10	
† 3 минулого. І. В. Андрієвський, в пол. оправі	1.50	
† Вибір Творів. Якуб Шоголів	25	
† Дорош. Гарасим і инші оповідання. Олекса Стороженка	45	

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мони-ордер на ім'я, яке подецно у вонисній адресі.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ .75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сіті і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За зміну вашої адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші тільки на ім'я ред. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЕНАТОР БОРА І СВІТОВИЙ СУД

Покійний президент Гардинг і теперішній президент Кулідж без раціональної причини заявились за участю Америки в так званому „ПостійномуСудови Міжнародньої Справедливости" в Газі, який основали аліянти при помочі так званої „Ліги Народів".

Ми вже нераз писали про те, що і та Ліга Народів і той світовий суд поти не мати-муть жадного значіння, поки туди належати-муть держави, які є тюрмами народів, а які ті дві нібито міжнародні установи оборонюють.

Одним словом, поки народи Европи не мають свободи, поти европейські Ліги і суди се блоф і обман.

Тепер се потвердив і сенатор Злучених Держав з Айдаго, Вилиям Бора.

Його слова мають великий послух у американського народу, бо він поправді є немов його совістю.

Та щирість і отвертість сенатора Бори не подобалась професорови Принстонського університету Филипови Маршелови Бравнови і він виступив із своїм поглядом, що „світовий суд" в Газі се многонадійна установа, що принесе міжнародню справедливість і мир.

Аж так загнався у хваленню того, чого не знає. Бо якби знав, кілько тепер в Европі злочинних держав, котрі ярмлять поневолені народи, та що всякі Ліги і „міжнародні суди" на службі тих держав проти сих народів, то можеб не сипав так з рукава похвальних деклямацій, але сказав трохи заслуженої правди.

ПРОСЯТЬ КАПІТАЛІСТІВ

Сім літ греміли „спічи" в Москві проти капіталістів, а також і карабіни.

Потому оголошено, що Росія се пролетарський край, де капіталістів нема.

А тепер телеграфують з Москви, що високий жрець „святої комуни" Леон Каменев, а за ним другий Фелікс Дзержинський скликали там нараду, на яку запросили капіталістів, котрих просили, аби дали свої капітали на воскресення промислу й торговлі в Росії.

Отже є „скасовані" „капіталісти" і мають ще „сконфісковані" капітали, коли комуністи, які касували й конфіскували, звертаються тепер до них з горячою просьбою о ратунок святої комуни.

З того сенс такий.

Большевики вбивали капіталістів, але не вибили всіх. Вони захоплювали капітал і знищили се, що захопили, але був ще невловимий капітал, який шукає ще і під комуною розпоряджують капіталісти, і вони тепер за ним побиваються.

Вже не кажуть: Дайте нам капітал, ми зімо. Бо се занадто глупе, аби могло до кого промовити. Але повідають: Держіть свої капітали; ми ще дамо вам фабрики і розвивайте їх та ратуйте торговлю і Росію!

Капіталісти вислухали мольб комуністів і кажуть: Ми-б не від того, але хочемо мати свободу; хочемо мати і свої приватні банки для бизнесових операцій.

Вибач! і на се большевики можуть згодитись.

Але хто заручить, що воний своєї згоди до 24 годин не змінять і не заграбляють наново і приватних банків, і фабрик, і торговельних складів?

Ніхто не заручить. І тому нема довіря до них, а де нема довіря, там нема бизнесу.

КОГО РОЗКУРКУЛЮВАЛИ?

В Київській Губземкомісії розглядано справу незаможника Середенка, проти „куркуля" Бандурки "за анархічне захоплене його власности". Бандурка на 9 душ семї мав всього 7 десятин поля, ¾ десятини садиби і ½ десятини сіножать. До приняної норми наділу йому бракувало ¼ десятини а проте його „того часу „розкуркулили"; одібрали 2½ десятини і ся земля припала Середенкови, що незаможникови.

„Тяжко, як Бандурець, — читаємо, звіті про розправу в Гайсинщині большевики, знайшлось в селі звичайно богато. Не заперечивши передніх фактів, вони підняли нарікання перед земельними про скасовання його і перевернення їм неправильно вибраної в них землї".

Чигиринський повітовий земельний відділ скасував цей „чорний передїл" і на ній підставі Бандурець забрав знову свою землю, але Середенко заскаржив його за „анархічне захоплення його власности!"

Місцева-районна „клясова юстиція", очевидно погодилась зі сквалифікованем вчинку Бандурця; визнала його „навмисним тзахватчиком" чужого майна і постановила відібрати від нього спірну землю з урожаем та передати Середенкови а крім того наклала на Бандурця 25 карб. 30 коп. судових коштів.

Справа опинилася в губернії і там розсудили, що Бандурка таки не є „захватник". Вирок попередньої інстанції скасовано і справу припинено цілком, „за відсутностю у Середенка прав на позов".

Досить незвичайно гарячий для характеристики внутрішнїх відносин „клясової" боротьби на селі та цілої політики большевицької у відношенню до селянства, коли не тепер, то

ЧЕРВОНА ПИСАНА ТОРБА

(Від спеціального кореспондента „Свободи").

„Театру в Київі нема (українського). Спочивати душею від тяжкого життя люди йдуть до Бергоне („русская драма"). Хоч і „русская", та все-ж ліпше того українського (по назві), „балагана", що створив тут „геніяльний" Курбас та „талановитий" Терещенко".

Так пише з Київа самовидець.

Мені ще торік доводилося зазначати на сторінках нашої газети те дивовижне в культурнім центрі України явище, яке на цілім світі зустрінеш хіба в дикуна, що окупованих европейцями „афіші й оголошення про театри в газетах аж кричать про те, що в місті, починаючи від опери й кінчаючи найбіднійшим кіно, „ вистави одбуваються на мові окупантів і ставиться на сценах те, що рідне окупантам, а не населенню, себ-то панує чужий дух, чуже життя.

Те саме твориться в даний момент і на радянській Україні, і з сего боку „рабоче-крестянський" режим нічим абсолютно не відрізняється од тих часів, котрі большевики звали й тепер звуть проклятим режимом.

Се одно.

Далі. Сими днями в закордонних газетах зявилася передрукована з совітського „Коммуниста" звістка про те, що іспит по українській мові (чи був же він?) виявив, що т. зв. „ответственне работнікі вис шей кваліфікації" не тільки не вивчились розмовляти й писати по-українському, але й не по чинали вчитись. Гадаєте — викинуто їх з посад, як обіцяно було ще пів року тому?... Ні, їх лише повідомили, що можуть іще рік плювати на „українізацію", а там видно буде.

Маю певні підстави говорити, що так само стоїть справа не лише в театрах та на вищих щаблях червоної владної єрархії, а й скрізь, куди не потыкнись. Але допустімо, що сим разом я помиляюся, що українська радянська влада, не зважившись наступити на хвіст призначеним „володіти і правити нами" комісарам з Москви, українізувала все-ж таки „работніков" не вищої, а нижчої кваліфікації, себ-то тих, хто, а не „володіє" й не „править", а просто собі працює. Як же таке поділення на овець і козлищ вплине на маси селянства й робітництва?

Хто знає психольогію мас поневоленої нації, з окрема української, той пригадає собі випадки з українського руху, коли агітація за українську мову в школах України наражувалася подекуди на опір селян, котрі рішуче повставали проти того, щоб їхніх дітей вчити рідною мовою, мотивуючи свою ворожість до сего тим, що, мовляв, се панська вигадка, бо пани, вигадуючи таке, хотять, щоб не лише батьки, а й їхні діти навіки лишилися мужиками (хлопами).

Темнота? Несвідомість? Так, але поза тим усим не можна сим селянським поглядам відмовити в практичній слушности. Справді, в той час, коли ввесь державний апарат користується тільки московською мовою, коли все життя по містах іде по московськи, і тільки по селах між мужиками лунає українська мова, закинуття московську мову і вчити дітей по-українському — хіба се не значить відгородити назавше село від міста й заступити мужицьким дітям шлях до кращого, до панського життя, до котрого горнеться, хоч иноді й заховано, селянин. Порнвання се — явище цілком природне, і хто зна, чи негативне,— скорше позитивне, бо свідчить про невпинне змагання до поступу. „Дай-же Бог,— каже в Карпенка-Карого („Сутта") селянин Барильчецько до своїх учених дітей, — дай-же, Боже, щоб до генералів дослужилися!" Себ-

жицького стану й „прославили наш рід", инакше кажучи, пробилися впливовими. Москалями, бо-ж які в ті часи були генерали українські!

Отже який може мати успіх тая бідолашна большевицька „українізація", коли й селянин український і робітник бачуть, що й тепер „генерали", хоч і червоні, — се ті, що розмовляють по-московському, себ-то що на панських висотах єрархичних стоять не Українці з українською мовою, а Москалі або Жиди з московською мовою. Цілком природно, селянин чи робітник, бажаючи своїм дітям доброго, панського життя, одвернеться від рідної мови й повстане супроти українізації шкіл.

Про те, що так воно є, писалося зрідка в одній українозкерній закордонній газеті ще недавно, і переказувалося нестемнісінько такі самі инциденти й селянські міркування що до українізації шкіл, як і ті, що траплялися за часів царських: „Комуністи, — кажуть дядьки, — хотять, щоб наші діти так і зостались мужиками".

Така зворітня сторона тієї червоної писаної торби, з якою так носиться совітська влада і імя котрій — українізація". Се, на мою думку, не українізація, а дескридитація українства, і дескридитація цілком свідома з боку тих численних воронів наших, що заховалися під машкарою комунізму й чинять далі на Україні своє прокляте кацапське діло обмоскосвлення. Се старий, випробований уже при царях і повторений при гетьмані Скоропадськім методі. Всі ми ще не забули карних експедицій „потомка гетьмана дурного" на села: добровольські офіцери, чухраюни селян різками за руйнацію панських маєтків, примовляли: „Так расправляется с вамі українская власть!" І бідолашний селянин уявляв собі „українскую власть", як щось таке, що говорить по-московському, себто як свого ворога, і переходив на бік большевиків. Тепер червона „власть" торочить їм те саме, викликаючи в селянина пекуче бажання позбутися знущань над собою і хоч із дітей своїх зробити „начальство", себ-то вивчити їх... по-московському.

Нехай же тепер читач сам зміркує, яка ціна тій червоній писаній торбі, що зветься гучним імям — „українізація"!...

М. Джеря.

РЕВІЗІЯ ТРАКТАТІВ 1919 Р. І ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

Польський настрій. — Трагічна новина. — Не маємо закордонної репрезентації. — Паріський Андрусів? — Ціна торгу — Не СРСР., а Росія. — Що на це Харків?

Париж, 6. березня 1925.

У проектах Німеччини про гарантії кордонів не було ні одного слова про східні кордони, ніби слова Фридриха II.: „все, що на Схід від Одри — завжди повинно бути під контролею німецького багнету" живучі й досі. Можемо уявити собі настрій Поляків, якого слабий відгук ви чули в промові Скшиньского. А якби можна було Вам подати всі аргументи Поляків! Чого тут тільки не було! І заклики на адресу французької демократії, що вона йде шляхом Людвика XV. і ламентації, що англійський консервативний уряд дивиться байдуже на небезпеку Польщі, ніби-то нічого не змінилося з часів Георга III., який на благаючі заклики останнього польського короля Поятовського радив йому звернутись до Господа Бога.

Публична опінія у Парижі захвилювалась: у човому німецькому проекті є питання про східні кордони (крім данциг-

мають дискутувати. Тому Польщі обіцяли міжнародню гарантію ризького мира, або Лігою Націй або англьо-франко-німецьким пактом. Оця звістка, яку імовірно Ваш часопис видрукує перший і яку Ваш кореспондент має з високо-компетентного джерела, не повинна бути новиною для тих, що уважно перечитали кілька наших листів у „Ділі" літом минулого року, хоч як рука прокуратора пройшлась по них.

Істнує нині в Европі дише одна сила, що могла би сказати у цій справі своє слово, це Союз Рад. Республик, в якого склад входить українська держава. Але кружляють чутки — і не з другорядних джерел, в які не хочемо вірити — що СРСР. готов приєднатись до цієї гарантії і знову вже на европейському грунті прийняти ризький мир. Одним словом: Андрусів у Парижі стократ гірший від московського Андрусова. Бо бодай після таитого Орлик міг переконувати Европу, що „вона не брала участи у зломанні московським 'царем присяги щодо союзу з козацькою нацією й захистом її земель з боку Польщі".

За це СРСР. мав би нарешті дістати таку бажану для нього позичку від европейських капіталістів. Відомо, що в центрі СРСР. панує нині ідеольогія Ордин-Нащокіна та Шереметева: „жити нам з Вами (Поляками), в згоді, а Черкасів краще розділити поміж собою і сварити через них". Чічерін скрізь в Европі заявляє про недоторканість ризького миру, а Раковський за ним повторив це саме в Харкові. Красін — совітський Сесіль Родс — з мрія-ми про російський економічний імперіялізм повторяє у Парижі про Росію, а не про Союз. До речі. Цими днями вийшов на франц. мові орган амбасади „France-Russie". У посольстві є деякі панки, яких на Радянській Україні слушно зовуть „русотяпами" і які не хотіли спочатку приймати на українській мові анкети. Це дало привід одному українському репатріянтові написати відповідного листа п. Авсемові, ген. консулеві. Справедливість каже зазначити, що у відповідь на це Авсем надіслав офіціяльного листа, де було зазначено, що українська мова є рівнорядною з російською і тому урядовці повинні вислухувати та приймати заяви по українському. Згідного часу дійсно нема більше перешкод щодо мови.

Може заміна терміну „Союз" на „Росія" — і приємна деяким Французам (мовляв: не з большевиками-маємо діло, а з Росією). Зрозуміло, що Мілюков і Сіс захоплені цим, — але що гадає про це Харків? Чому мовчить Український Радянський уряд? Чи вся його українськість потрібна йому лише для пропаганди? Чому на зїзді ВУЦІК'у нічого не чули ми про Україну? Чи Українцям, що беруть участь в уряді, байдужі всі ці справи?

(Діло) **І. Борщак.**

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Іван Романівський, б. хорунжий української армії, відбув собі жите-ві ній з 28. на 29. січня с. р. не можучи знести еміграитського поневіряння. Покійний належав до Алмазівського партизанського дівізіону армії УНР. і брав активну участь в кампанії проти большевиків. оХрій на сухоти. Покійний мусів принятн посаду на одній хемічній фабриці коло Краков, але цивілізація стратив і цю посаду. В житю української еміграції у Краков Романівський брав діяльну участь, як організатор з-їздів партизанських гуртків і член громади. В. И. Д.

3-ТИЙ РІК ВИДАННЯ
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
літературно-публіцистичний і інформаційний журнал
„СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК"
орган Центрального Союзу Українського Студенства
який виходить що місяця в Празі і відзеркалює життя українського студенства на всіх теренах України та на еміграції.
Передплата в Чехо-Словеччині 3 чи. сім 11 ч. нер. з пересилкою, 1 число 15 ам. центів.
Адреса: C. S. R., Praha, hlavni posta, priht. 411. (Stud. Vistnyk).
Гроші слати на адресу: C. S. R., Zemsky Svaz Ruskych Studii (Stud.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ.

(За місяць март, 1925).

I. ПРИХІД:

1) З перенесення з попереднього місяця		$410.50
2) Прихід в марті:		
а) Народний податок	$400.15	
б) Рідна Школа	639.50	
в) Ріжні	464.08	1503.73
Разом		$1914.23

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю		$1000.00
2) Рідна Школа		100.00
3) Сироти		100.00
4) Товариство „Просвіта"		100.00
5) Памятник по О. Бесарабовій		100.00
6) Голодуючій Емігранці		100.00
7) Центр Союз Укр. Студентства		100.00
9) Письменникам		50.00
8) Укр. Шпиталь у Львові		50.00
10) Зах. Укр. Тов. Ліги Націй		50.00
11) Видавництву: Обєднання		25.00
12) Хорому стрільцям		25.00
13) Кошта пересилки і листів	17.00	$1317.45
б) Платня секретара		150.00
в) Рент		25.00
г) Телєфон		5.00
д) Телєграма до През. Масарика		8.32
н) Дорога до Ніюрку		6.48
і) Друки і стемпси		8.00
Разом		$1520.68

III. ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід в марті	$1914.23
Розхід	1520.68
Остає в касі з днем 31. марта	$393.55

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

ЦЕНІВ

Дещо про Комітет села Ценева, бережанського повіта в Ніюрку, Н. Дж.

Около півтора року тому назад виходці села Ценева, пов. Бережани, одержали від своїх родичиців зза моря вельми потішаюу вістку, іменно, що Ценівці прокидаються із повоєнного просоння та енергійно беруться за культурну роботу. Зрозумівши культурну вартість такої інституції як читальня Просвіти, вони відповідали місцеву читальню, а зразом рішили збудувати відповідніший читальняний дім. Негайно приступили до діла і від себе-робили, що могли. Знішені економічно, виснажені фізично, наші браття остались сильні духом, бо мимо частих переслідувань з боку польської адміністрації бодро прямують до визначеної мети. Хочуть збудувати дім, в якім містилась би читальня, салля на вистави і краминця.

Як повідомляють нас, майже ціле село дуже заінтересоване і бере діяльну участь в будові дому. Читальня має 280 членів. Кождий член оподаткований по 2 доляри, а також приобіцяв дати кілька днів безплатної праці.

Мимо сих всіх добрих намірів, напруження сил і самопосвяти, наші браття не чулись настільки сильними, щоби побудувати дім, який відповідав би теперішнім вимогам села. У них не стало матеріяльних засобів; бракувло фінансів. Тому вони вднеслись до нас Ценівців, живучих в Америці з просьбою о фінансову помч.

Одержавши таку просьбу зі старого краю, нюарські Ценівці зорганізували ширший комітет, ціллю котрого є вести поміч вище згаданому читальняному домови. Видія комітету: І. Ухман, гол.; В. Осецький, писар; Г. Ковадло, скарбник.) За час свого істнования комітет збирав гроші на листи, два чотири балі і двічі удав концерт. Поодинокі члени комітету зложили від себе більші датки.

З жалем треба зазначити, що з кількома вийнками Ценівці, що живуть в Ню Йорку, Мек Кізпорт, Па., Кліфленд, О., та Гадсон, Н. Й., вднеслись до сього благородного діла зовсім байдужно та відвернулися спиною до своїх родичиців тоді, коли ці простягнули свої утомлені від праці руки, благаючи помочі. Неімовірне а правдивий.

На сей читальняний дім конечно вислати з Америки около тисячу долярів, Нюарський комітет вже зібрав і вислав поверх 500 долярів. Колиб загал позанюарських Ценівців був відніся до сеї справи симпатично, тисячка долярів вже давно булаби зібрана.

Більші добровільні датки зложили слідуючі: по 10 дол.: Г. Ковадло, І. Ухман, В. Осецький, О. Прийдун, І. Коляска, І. Корнюк, А. Коморнік, Б. Голомбйонський, Г. Голомбйонський, М. Зазулька, П. Ковадло, Д. Пилевич, (Джерзи Сіті), С. Олійник (з Олесіння), Ф. Осецький. П. Вальорний, Д. Волик (послідні три з Ню Йорку); по 5 дол.: Ю. Бурбела, І. Миськів, С. Ілак, Л. Стандрет, Г. Корнійький. Т. Прийдун, Г. Нестерович з Меккізпорт, Па., зложив 15 дол.

На листи зібрали і звернули: І. Ухман. $8.00, Г. Ковадло $6.05, М. Зазулька $3.25, П. Ковадло $3.50, С. Ілак $21.50. Прочі збирали, але ще не звернули.

Коляда в 1924 р. $50.20; коляда в 1925 році $56.00. Перший баль $153.05, другий баль $54.40, третий баль $33.00; з балю в лютому 1925 ще нема повного звіту, одначе дохід був значний.

До скарбника будівельного комітету в Ценеві, О. Лопатки, вислано $515.00 Решта грошей остає в касі нюарського комітету.

Тут мушу запримітити, що висше поданий звіт не треба уважати за касове справозданне. Се може докладно подати скарбник комітету п. Ковадло. А лише бажаю подати інтересованим довідома, що і кілько зробив до сього часу нюарський комітет.

Ценівці в Ню Йорку, Гадсон, Кліфленд, Меккізпорт! Організуйте свої місцеві комітети! Беріться до діла та поможіть збудувату у своєму родному селі читальняний дім! Брати Ваші докладають всіх старань, щоб зачате ними діло увінчалось бажаним успіхом. Тямте, що сей успіх в значній мірі залежить від Вас! Поміч потрібна негайно, тому не відволікайте. Памятайте на слова Грінченка:

Праця єдина з-недолі нас вирве:
Кумо до праці, браття!
Голі лячаться! На діло святе
Сміло ми будемо йти.

Лука Стандрет.

(Другі українські газети прошу теж

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!

ВЕЛИЧАВЕ

ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО

— відбудеться —

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ ІЗ ГОРИ МІСТА В ДЖЕРЗИ СИТІ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-го КВІТНЯ 1925 Р.

В WHITE EAGLE HALL,

335 Newark Avenue, Jersey City, N. J.

ПОЧАТОК О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ. — ВСТУП $1.00, 75 і 50 цнт.

Чистий дохід із цего концерту призначений на „Рідну Школу" в Галичині. У виконанню програми крім славного хору ім. М. Лисенка під управою п. А. ГЕЛЯ, візьме участь артист Опери Ігнат ПАЛАЖЧУК. По разі першій в околиці Ню Йорку буде відділовий секстет із опери Аїда Ре. Гумперлінка. Виступить молодий скрипак ОСИП Д. СТЕТКЕВИЧ, як також тригодовий хор шкільної дітвори своїх сотка голосів. Будуть гарні деклямації і т. п. Взагалі буде це правдивий духовий пир.

Сповістимось, що на цю велику свято щоб пожертвувати якнайбільше для смертників Кобилян, які сидять в Україні, та Українців на заслання, дома, в прибуде помянути нашого Великого Пророка, незлиш, тихий словом. 81-3

ДО УКРАЇНЦІВ У НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ

УКРАЇНСЬКА ШКІЛЬНА РАДА В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

— устроює —

з нагоди 64-тих роковин смерти Тараса Шевченка

ДІТОЧИЙ КОНЦЕРТ

— який відбудеться —

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО КВІТНЯ 1925 РОКУ

В УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 1ст 6-та ул., в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

ВСТУП: для дорослих 75 цнт., для дітий 10 цнт.

У програму входять: вступне слово, виступи учнів і учениць Української Консерваторії (27 E. 7th St., New York), діточі хори, деклямації, діточа пєса („Тарас у дяка") і живий образ — разом 12 точок. 82,84

СУВАРНАШІЛЯ.

(Із гіндуських оповідань).

Жив раз король, що вів війну з сусіднім володарем. Видав йому великий бій. В його війську був Кшатрія, котрий після цілоденного бою, як убив власними руками багато неприятелів, змучився вкінці і зомлів із змучення. Численні вороги, які побачили це, зараз кинулися на нього, схопили його в свої руки, поранили його й оставили вмираючого на побоєвищі.

А як зійшов місяць, Кшатрія прийшов знову до себе. Просто сказати вернув до життя. З трудом доволіка до сусіднього села й тоді опустили його сили. Падаючи з обезсилення перед дверми якоїсь хати, застукав до них сильно й упав зімлілий.

У цій хаті жила брамінова жінка. Її чоловіка не було дома. Вона була гарна наче цвіт жасмину і чиста як сніг. На імення їй було Суварнашіля*) Як почула, що хтось стукає серед нічної тишини, злякалася, але як виглянула крізь округле віконечко, побачила в блискучому місячному сяйві чоловіка без життя, що лежав перед дверми.

Подумала:

— Може то засідка! На жаль! сусіди вихвалюють мою красу, а для кого краса не бажана? А чи краса, така дорогоцінна перла, може бути безпечна, коли й сторож далеко?

По хвилі виглянула ще раз і доглянула темний струмочок, що витікав із тіла на вибіленому місяцем стежку. Серце її наповнилося співчуттем. Подумала:

— Той чоловік напевно ранений, а може й умирає? Був-лоб найбільшим гріхом, позволити йому вмерти під дверми.**)

Прикликала слугу, вийшла і перенесла раненого до дому, перевязала рани, доглядала і пильнувала два тиждороввів. Кшатрія бачився щодня з нею, очарувала його д краса й зробив ій почесне предложення. Але вона затулила вуха й сказала:

— Як то хочеш винагородити добродійство зрадою і невдячністю? Знай же, що для чесної жінки чоловік то бог. Відійди й остав мене в спокою.

Побачив Кшатрія, що даремні його труди й сказав:

— То ти божество, не твій чоловік. Твоя краса відвела би побожного пустельника від умертвлювання. Ти врятувала мені життя, а отсе знову відбираєш мені його. Тепер, мушу якнайскорше відіздити, инакше заволоділа би мною пристрасть, бо любов сильнійша від вдячности.

І виїхав спішно, з жалем у серці. А як чоловік повернув, жінка одного голяря, зависна з причини краси Суварнашілі, вийшла проти нього й сказала:

— Щасливі ті, котрі мають карби! Підчас твоєї неприсутности инший чоловік втішався твоїм найцінніїшим клейнодом.

Чоловік запалав завистю, поспішив до дому, щоби випитати жінку.

А вона відповіла:

— То правда, але послухай... — і оповіда йому цілу історію.

Одначе він не хотів вірити. Вона простягнула руку над огнем і сказала:

— Беру вогонь на свідка, що я не була тобі ніколи, ані на хвилю невірна, навіть думкою.

Огонь бухнув і лискучою полумінню освітив стелю, а два вогняні язики доторкнулися пестливо уст і серця тої святої.

Але заспіпілений завистю і бішенністю чоловік сказав:

— Ти вдаєш.

Узяв шаблю і приказав жінці:

— Іди за мною.

Вона відповіла:

— Слухаю тебе, мій пане.

Запровадив її до ліска, привязав сильно до дерева, обтяв їй руки, ноги, ніс і груди, покинув її й віддалився? За якийсь час умерла самітно в лісі з бою та виснаження.

Кшатрія довідався про це, що приключилося з його приязни і дуже лютий та в розпуці пішов до чоловіка й сказав:

— Ох, ти божевільний, знай, що ти вбив святу. А колиб я не знав, що відтелер життя твоє буде якоюсь страшнійшою від смерти, зараз убив би я тебе. Але що, така ціна, страшне тебе, жаль, кпокучу за свій гріх, яке ніяка смерть не спокутує. Ходи за мною, я тобі покажу.

Як брамін пізнав правду, відкрив підлоту і брехню голяревої жінки, дуже мучили його викиди совісти. Покинув світ і пійшов над беріг Гангеса, щоби покутувати за свій злочин.

А Кшатрія вбив себе мечем.

Переклав М. Ценівський.

*) Суварнашіля — чиста як золото.

**) То значить, що хотів його до дому в непристойности чоловіка, коли би вже великою провинцію. Сучасний Гіндус убив би свою жінку за гріх меншій від цього.

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ

ПІД НОТАМИ

ЦІНА 80 ЦНТ.

Можна набути в „SVOBODA"

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГАМТРАМК, МИЦ. Тов. їм. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє, що мітинг товариства відбудеться о год. 2.30 попол., 12-го цвітня 1925, в гали Української Хати, 2240 Grayling St. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження і також проситься прибути всього члена. — Андрій Патра, предс.; ів Курчак, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. з над Збруча, від. 260, повідомляє членів, що мітинг відбудеся 12. цвітня о 2-ій год. попол. в гали Укр. Горожанського Клюбу. Справа важна, прошу прибути численно. — Ів Вендь Зилярук, секр.

ВОНКЕРС (Йонкерс), Н. Й. Тов. Полійська Січ ім. Б. Хмельницького зве до тямоя всіх членів на мітинг, котрий відбудеться в неділю, 12. цвітня, о 2-ій год. попол. в своїй власній хижі. Проситься всіх членів прибути на сей мітинг. Члены, котрі довгують, мають виправити свої заклади, бо впротивним разі будуть суспендовані. Нові члены, котрі пристануть минулого місяця, мають бути присутні і забрат ісвої відзнаки і книжочки. Члени приняті в січни і лютім нам прийдуть і заберуть свої грошики. Проситься всіх членів Притули і Ізидора Убляк явитись на мітинг з важної причини. Незявившійся член заплатить кару після статута. — В. Мандзій, предс.; С. Пилипишин, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. цвітня, о першій годині полудни, в гали Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів явитись на зборах явірівнати всі свої належитости. Коли члени неприбудуть на збори і незаплатять свої належитости, то будуть суспендовані. — Гр. Степанек, рек. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. ев. Олько Николая, від. 4, повідомляє своїх братів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. цвітня, о годині 7.30 вечер, в Народнім Домі, 72 Monitor Str. Проситься всіх членів явитися на той мітинг і заплатити свої вкладки, хто неплатить за неіплатить своєї вкладки, буде суспендований. — Пл. Крайник, предс.; Н. Демковяк, кас.; Семен Кусень, секр.

УВАГА УКРАЇНЦІ ЕЛІЗАБЕТУ!

Заходом Заряду Укр. Н. Дому

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 12. КВІТНЯ 1925 Р.

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

для вшанования 64-тої річниці смерти ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

в гали Укр. Нар. Дому,

при Фултон улиці, межи 2-ою а 3-ою улицею в Елізабетпорт, Н. Дж.

Вступ 50 центів.

Початок о годині 4.30 пополудни.

Заряд У. Н. Дому запрашає всіх місцевих як і позамісцевих Українців прибути на сей святочний концерт. 82-3

PROF. IVAN BOBESKYJ, 270 MAIN ST., BOX 3777, WINNIPEG, MAN., CANADA. ПОЛАГОДЖУЄ ВСІ ДОКУМЕНТИ В ДОРОГУ З ЕВРОПИ ДО КАНАДИ.

МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

звичайні по ..... 5 ц.

вишивані по ..... 15 ц.

Листовий папір з жовтими веселих свят .... 10 ц.

Замовлення разом з надежитою сплати до:

„SVOBODA"

83 Grand Street. Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ — НОВИЙ ГУМОРИСТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

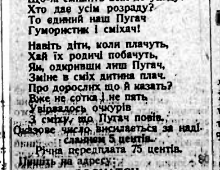

Всі сміються, всі радіють
І від сміху мліють, мліють,
Нема горя, нема сліз,
Тільки радість завдали скрізь.
Щоби смішить всіх до упаду?
Хто дає усім розраду?
То єдиний наш Пугач
Гумористик і сміхач!

Навіть діти, коли плачуть,
Хай їх родичі побачуть,
Як одкривши лиш Пугач,
Зміне в сміх дитяна плач.
Про дорослих що й казать?
Вже не сотка і не пять
Зібралось очкурів
З сміху, що Пугач повів.
Сьогоже часть, висилається за надісланих 75 центів.
Ціннік на адресу:
ROONATCH,
418 E. 8th St., New York, N. Y.

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ.

Кандзя Р. Галицький. — Всесвітня Історія часть І.: старинна історія, стор. 280. — Є се нове видание популярної (за др. Тугецом) історії, написаної коротко і звязково. В новому сьому виданню богато ілюстрацій. — Часть II.: середні віки, стор. 246. — В сій частині звернено наівежну увагу на укр. історію, чого давніше не було. — Часть III.: нові часи, стор. 304. — Сей підручник доводить історичні події до 1911. р. Як і в других частинах, так і тут, звернено окрему увагу на укр. історію і на вінці додано реєстр важніших історичних фат.

Всі три томи в оправі $3.25.

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

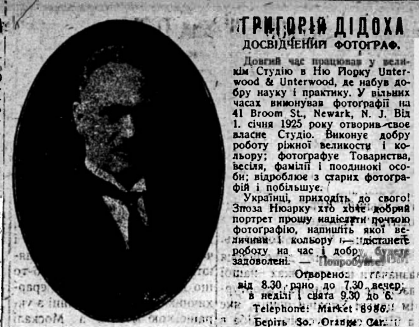

H. DIDOCHA, STUDIO, 132 FERRY STREET, NEWARK, N. J.

ГРИГОРІЙ ДІДОХА

ДОСВІДЧЕНИЙ ФОТОГРАФ.

Довгий час працював у великім Студію в Ню Йорку Unterwood & Unterwood, де набув добру науку і практику. У вільних часах виконував фотографії на 41 Broom St., Newark, N. J. Від 1. січня 1925 року отворив своє власне Студіо. Виконує добру роботу рівної великости і кольору; фотографує Товариства, весілля, фамілії і поодинокі особи; відроблює з старих фотографій і поблящує.

Українці, приходіть до свого! Зпоза Ню Йорку хто хоче добрий портрет прошу надіслати почтою фотографію, напишіть якої величини і кольору і дістанете роботу на час і дуже заволовлені. — Отворено: від 8.30 рано до 7.30 вечер, в неділі і свята 9.30 до 6.

Telephone: Market 6986.

Беріть So. Orange Car.

ШКІЛЬНЕ ВІЧЕ В СОКАЛИ.

Дня 2. берзня ц. р. відбулася в Сокалі довірочна нарада скликана повітовим шкільним комітетом з д-ром Ріпецьким як головою. Попереднього дня відбулася така нарада для Сокальщан. Заінтересування шкільними справами величезне. Хоча „зуніфіковані" дороги неприступні а „весняний" дощій ляв зовсім неприємний, явилося поверх 300 селян зі судового сокальського повіту. Тому, що сала більше не могла помістити, решта стояла на дворі. (Белзчина веде дуже самостійно).

Наради отворив о год. 2. попол. д-р Ріпецький вказуючи на важний момент. Справу шкільних законів і практичного використання їх для народного і середного шкільництва референував Лев Ясінчук зі Львова. По рефераті забирали годос пп. д-р Чайківський, Мельничук, Вітик, Хрущ і 16 селян, ставлячи ріжнородні питання відносячися — до шкільного закону.

Окрему дискусію виклікала справа „Рідної Школи." Ухвалено перевести статуво організацію кружків УПТ. в кожній громаді Сокальщини та підпертн зоргапізовано „Рідну Школу" через виконання доручень Головної Управи.

Бадьоро, з постановою допильнювання шкільної акції розійшлися учасники по кінцевій промові д-ра Ріпецького.

Шкільна акція в сокальському судовому повіті в повному ході Розійшлося поверх 6.000 деклярацій. Підписуються усі родичі. В двох громадах не хотів вийт потверджувати власноручности підписів, але староста на інтервенцію д-ра Ріпецького видав відповідне розпорядження. Від дня 16. березня будуть громади давати деклярації до шкільного інспектора.

Рівнож ведеться акцію в справі покращення сільської нельбрської гімназії, в якій є певнених 180 підписів. Подібно селян батьків гімназійних учеників на партії по 40 які мають день по дневі завлятися у директора гімназії і як цего вимагає закон, в його пріязні підписувати деклярації.

ВІДРОДЖЕННЯ

роман Льва Толстого, переклав Вас. Пачовський, з портретом автора і з передмовою перекладчика Друге, поправлене, а текстово ресторативне з 9 Видавського Архівного видання

В трьох частинах в двох томах

Ціна $2.25, опр. $2.75.

Замовлення посилайте до

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЯ НА КИЇВ— ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий военно-історичний огляд). Часть І., II. і III. з 23 кольоровими схемами-шпіцами і документами в додатку. Ціна ..... 70 ц.

М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна ..... 20 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картини Жерт і Трудів). Ціна 15 ц.

Василь Сафронів — БО ВІЙНА ВІНОЮ. (Збірка вершків). Ціна ..... 10 ц.

Евген воровський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Начерки). Ціна ..... 10 ц.

Софія Тобілевич (Кирпенко-Карі) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади в добуту Українських Січових Стрільців на Стенові України). Ціна ..... 10 ц.

Замовлення разом зі оплученим належитости (мані-ордер або чек) слати до:

„SVOBODA" 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ГІЛЬЯКИ.

До давніх племен, які на далекому сході Азії мусіли уступати зі своїх осель перед краще озброєними й талановитійшими Манджурами і Китайцями на північ і схід, належать також Гільяки. Вони живуть над долішнім Амуром і на острові Сахаліні, що лежить у гирла Амуру. Гільяки не живуть постійно на одному місці, а все переносяться з місця на місце, відповідно до пори року і погоди. В літі мандрують понад ріками понад берегами, щоби ловити рибу і полювати на морські звірята. Тоді будують собі деревляні хати на палях, тому, що земля там мочариста. В зимі покидають ріки, ідуть у гори і будують собі землянки, покриті балками й прикриті землею. В хатах мають глиняні лавки (так як Китайці), які зі споду можна огрівати рурами; у вікнах замість скляних шиб є папір. Зимою полюють на ріжні звірята задля кожухів як ведмеді, лисів, соболів, горностаїв і т. д. До цього послугуються санками, запряженими у кілька пар псів. Тунгузи послугуються до цього ренами, яких освоюють для цієї цілі. Десять, двацять і більше собак біжать так перед санчатами, тягнуть їх незвичайно скоро по широких снігових і ледяних просторах східної Сибіри. Собаки й таві звірята, яких шкіра вкрита кожухом, достарчають Гільякам убрання на зиму, а з рибячої шкіри і з морських псів (тюленів) роблять шкіри на літо. Хати й ріжні домашні причандали роблять із березової кори. Гільяцькі чоловіки і жінки носять волосся, заплетене в косу.

НАСЛІДКИ НЕДОРУЧЕНИХ ЛИСТІВ.

У мешканці помершого лихаря в одному норвежському місті найшли багато листів і почтових карток, яким було уже майже десять літ. Щойно тепер, наскільки то було можливо, доручила почта ці листи адресатам. Так розяснилися ріжні загадки і непорозуміння. При цьому показалось, що лихар був виною розлуки двох залюблених пар. Дві дівчині, які ніщо не чули про свої любків на фронті, рішились вийти за инших, бо втратили терпець.

Дбайливий.

Директор театру. (До автора): Ваша найновійша комедія, вона добра, дуже гарна, любий приятелю. Одначе мусимо її виставити в суботу, щоби публика до неділі могла виспатися.

ЖАРТИ

Школа в 2025-ому році.

Учитель: Людська голова в початках представляла замкнену лінію. Щойно після введення радіофона повстало таке симпатичне заглублення (Берл. Іл, Цтг.)

І. Француска: Знаєш того слісного, що стоїть на мості Д'Арт?

ІІ. Француска: Так.

І. Француска: Отже чуєш собі, зробив до мене ококо: „Je t'aime" — Парижу.

— Гляньтам на дід, що за цікавий старинний замок! Він стоїть уже певно кілька сот літ.

— Так, але дивне, що побудували його при самім залізничім шляху. р.

Літературні новини.

Купець: Що, вам не подобається, може оселедці не агрно запаковані?

Гість: То ні — але будьте такі добрі й запакуйте мені ці оселедці так, щоби згоджувалося з учерашнім, а саме з Некрасова, том другий сторона 293. і слідуючі.

Мала „помилка".

— Як то, мій Іване, ти знав що той драб переліз через мур, щоби залицятися до покоївки і ти нічо не сказав!

— Пане граф, прошу не гніватися, але я думав, що він іде до пані графині!

—Прошу пані, ваш Івась плюнув учера на мене!

— А чи вцілив?

— Ні.

— Но то не він, бо мій Ввась усе вцілить.

Немодний дідусь.

— Ви нинішні панночки, зовсім не знаєтеся на домашніх роботах — нарікав дідусь. — Приміром ти, Марійко, певно навіть не знаєш, до чого служать ігли.

— Алеж дідусю, ідусю! Таж ігли закладається до грамофону,

— Потребую сто долярів. Не знаю, відкіля їх візьму.

— Слава Богу, бо я вже думав, що ти вже мене хочеш натягнути.

— Ну, але в вашім життю багато змінилося, відколи ви вийшли за муж...

— Не так дуже багато. Коли я була заручена, сиділа я до півночі, бо ждала коли мій любий прийде. Тепер чекаю до півночі, коли верне...

— Чому не женитеся?

— Навіщо?

— Щоби мати жінку, котра замкнула би вам очі.

— Я маж уже дві жінки, але вони отворили мені очі.

— Де ти дівався? Я вже давно тебе не бачив — спитав хтось маляра.

— Ти не знаєш? Я тепер торговець меблів.

— Ну, а як іде бизнес?

— Не дуже. Покищо я продав лише мої власні меблі.

Його ціль.

— Мені сказали, що тут є кімната до винайму, але я мушу наперед зазначити, що винайму її, коли в цьому домі є ліфт.

Ключниця дому: Ліфт е.

— Гість: Отже є ліфт: то чудове! Бо знаєте, до мене приходить дуже багато людий. А ліфт, тож щось знаменитого! Вигода! І я все міріяв про це, що мати-му мешкання з ліфтом, який я щасливий! То найгарнійший день у мому життю! Пранешті матиму ліфт!

Ключниця: Будь ласка, дородію оглянути кімнату. Кімната в партері...

В КРАЮ, ДЕ ЦАРИТЬ РОЗБІЙ.

На стації Підзамче, Комо Львова всів до потягу залізничий робітник Осип Бодяковський. Будучи підхмеленим, заснув у вагоні, а кондуктор, що питав за білетами, не міг добудитись його. Гадаючи, що це „заяць", який лише вдає сонного, кондуктор викинув Бодяковського на ст. Борщовиці і віддав його в руки панів Бодяковський, що вже протягом 5-ох літ зайнятий особливо посвідкою та місячною карткою. Пізніше ще, але розсерджені поїздом не ще вийшло. Вони скували Бодяка тягли за волосся і били прикладом від карабіну так, що голова, плечі й груди Бодяковського представляли швидко одну велику рану. Потім привязали його ланцюхом до ліжка і залишили два дні без їди. В понеділок відставили „злочинця" до Львова, до карного суду, а судця казав негайно пустити його на волю. „Дзенкіє люд." заповідає соймову інтерпеляцію у цій справі, але вона, річ ясна, до нічого не доведе: закорінену методу інквізиції-не усувається відривними інтерпеляціями.

HUGO HUNFALVY

Адвокат у всіх цивільних і кримінальних справах.

305 BROADWAY, NEW YORK.

Витніть собі се і заховайте на прийдіть в разі потреби. Голосится все пополудня.

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK

Tel. Orchard 6072

коло церкви св. Юрія.

Говорить по українськи.

Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.

Найновійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і хвенірні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

203 EAST 13th STREET

близько 3-ої Евні

NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.

Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

ДР. К. Д. БІЛИК

20 E. 34th St., NEW YORK, N. Y.

Тел. Caledonia 6014

Недуги мужчин, женщин і дітий, рядові години: від 9. до 10. рано, від 5.30 до 7.30 вечером.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки кишок шкірних недуг, висипання верлят, розматизм, стрі черевої і хрящеві недуги. Порада даром.

Dr. ZINS

110 E. 16 ST., NEW YORK

Межи 4th Ave. а Irving Place

Години від 9. рано до 8. вечер.

В неділі від 9. рано до 4. попол.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Учиться АКУШЕРІЇ в тій школі або в своїй хаті під нашою дирекцією; страшна, цікавість і скора наука; приймаємо кождого часу. По успішному складанню ДИПЛЬОМ, Адресувати: International School of Midwifery, Inc. Dr. S. Daudelin, Director, 229 E. 14th St. New York City. Tel. Lenox 4318.

НОЗІР! НОЗІР! НОЗІР!

Сим подається до відомості наших читачам, що приспіваємо до пів мищини рідні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно зразу з оголошенням приложити гроші, належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути приспівана зразу в даними оголошенням, будуть адекаві за кождо написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не зайдуть 30 слів платитися 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути гіпісані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути приспівані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед дниновишедшим їх в часописи, так що кожда зміна або скасування треба, буть нас порозумінню з нами. Сторона котрі не дотримується сеї постанови, не можуть відтак предкладати нам часопись, що неполучилися до оголошення чи скасування.

ЯК ВИГЛЯДАЄ НА МІСЯЦІ?

На місяці не був ще ніодин чоловік а всетаки знаємо вже багато як виглядають краєвиди на місяці. Знаємо, що там є гори й як за великі тамошні рівнини які називаємо морями знаємо як за високі місяцеві гори й як великі моря знаємо як тепло і як зимно є на камінистій поверхні місяця. Знаємо що там не може бути цього що зовемо воздухом і що найбільше є там трохи водяної пари в полудне той трохи леду в ночі. Це все знаємо і ще багато іншого. Хоч там ще ніколи не було й чоловік там не міг би дійти.

Відкіляж знаємо це?

Гори й моря можна бачити. Висоту гір змірили з довжини тіня, яку кидають ранньою зарінкою а простори моря змірили при помочі старинних, нелегких помірів. Теплоту й холод на поверхні місяця обчислили зі скількости теплоти, яку місяць висилає на землю. Водяну пару й лід розпізнали самособою

Як же виглядають гори на місяці? — спитаєте. Це, певно, бачили вже наші читачі на ілюстраціях ріжних журналів, цікаве також питання, як висока є найвища гора на місяці?

Дивне що майже така як найвища гора на землі а саме 8.832 метри. А як за велике найбільше море? Таке велике як цілий Атлянтійський океан. Але при тому не слід забувати що місяць менший від землі 13½ раза.

Яка теплота й який холод є на місяці? В ночі там так холодно, як і в усьому всесвіті (вселенній), 273 ступені низше вера, коли сонце стоїть найвисше, на місяци панує спека 181 ступнів цельзія. Отже майже двічі стільки як температура кипіння води. А треба також памятати, що один день на місяци рівнається 28 нашим днем, 14 днів є безперервно ясно й горячо, а слідуючих 14 холодно.

Воздуха на місяци нема. Тому небо не є там сине,як у нас, а темно—чорне.

Ще одно питання: Скільки разів побільшається ся місяць, коли оглядаємо його найліпшими далековидами? Відповідь: нотири тисячі разів. Тому що місяць віддалений від землі 4.000 тисяч км., то припомочі його як 400.000 поділених через 4.000 десято 100 км. далеко. Всі предмети, великі бодай на 300 метрів можна розпізнати. Але астрономи не розпізнали ще на місяци ні яких будівель або щось подібного.

На місяци не можливе ніяке таке життя як на земли. Там смерть і гробова тишина. На переміну то горячо то зимно небо засіяне зорями, висить над місяцем рівнинами і перстеневими горами чорною габою. Ніякий голос не зрушить гробової тишини, бо де нема воздуха, там завмирає й усякий звук.

Місяць то завмерлий світ, що стоїть вічним сном.

Вічним сном? Ні, є один спосіб оживити знову місяць, і може колись сили всесвіта зроблять це колись. Може прийде колись день, коли місяць наслідком ударення з якимсь ин шим небесним тілом (планетою напр.) зударить з ним і перемінить на самостійну зорю-сонце. Тоді би місяць нашого місяця, мав заразом початок нового життя. Бо з по стали ними околодінь утворився нова цінки поволока і можливо буде, що на ній розвинуться нові зародки і ціле не небесне тіло вкриється життьом. До цього часу минуть мільйони, мільярди літ. Але для нашого покоління місяць мертвий.

ВИ НЕ МОЖЕТЕ ПОМИЛИТИСЯ.

Коли вложите Ваші гроші до Liberty State Bank and Trust Company.

Вложені у нас гроші суть цілком безпечні і принесуть Вам процент.

Наш Trust Department може в потребі заступити Вам опікуна чи адміністратора.

Посилаємо гроші до всіх частей світа і виплачуємо долярами в рідних краях, а виплати робимо в найкоротшім часі.

Виготовляємо рідного рода контракти і повноваства.

Голосіться до нас особисто або письменно в цій справі, що буде є вдоволені.

LIBERTY STATE BANK and TRUST COMPANY

23 North Main Street, Wilkes Barre, Pa.

20 Цілком Нових 10-цалевих УКРАЇНСЬКИХ КОЛЮМБІЯ РЕКОРДІВ з цілого за $5.00

Вам може не трафиться таке більше. Двайцять (20) правдивих Колюмбій Українських Рекордів, всі нові, недавні, вибрані, 40 кавалків, рідного гатунку — музичні, до танця, співи, соля, дуети і т. п., декотрих найбільших українських артистів. Регулярна вартість 75 ц. кождого або й більше. НЕПРИСИЛАЙТЕ ГРОШИЙ. Пришліть листом адресу і ім'я. Заплатите $5.00 почтареви при відборі і пересилку. Не шліть за катальогами, бо в нас їх нема. Однак гарантуємо, що 20 рекордів, які вишлемо вдоволять Вас, або звернемо гроші. FEDERAL MAIL ORDER CORP., Dept. 50, 414 Broadway, New York City.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБЙТИСЬ.

Коли Ваше Братство чи Товариство потребує нових або ліпших значків, ріжетів, шапок з ріжнобарвного народного або американського прапора, церковних хоругов, дент, відзнак, шапок або иншої річи, то звертайтесь до нас в замовленнем.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕ ІНДЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$8.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі стороны:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$5.00	$7.00	$10.00

Кождо Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, як парадів, пікників і процесій, виступити з своїми прапорами, значками, ріжетами в шапках—Просимо щиро всіх Українців удавати до нас з повним довірем, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річей. Ми удільмо Вам вояковінформацій і вишлемо Вам сейчас наш каталог з ріжними і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY

115 Nassau St., New York, N. Y.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛИ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИНСТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

"SVOBODA" 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ІЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописей поміж і старим краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділі і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладніші відомости з теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В злучених державах на цілий рік ..... $ 7.00
" " НА ПІВ РОКУ ..... $ 3.75
" " НА ТРИ МІСЯЦІ ..... $ 2.00

В ЗАКОРДОНІ СИЛЬ КАНАДІ ЗА ГРАНИЦЕЮ:

" " НА РІК $10.00
" " НА ПІВ РОКУ ..... $ 5.00
" " НА ТРИ МІСЯЦІ $ 2.75

Звертається увагу, що на кредит ніякому не висилається часопись.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

	цит.
В чужім пірку, картина в 3-ох діях (10 осіб)	10
Дарунки русалок, фантазія в 2-ох діях (16 осіб)	10
Добрі діти, з життя амер. школярів в 3-ох діях (8 осіб)	15
Іменини Владка, комедійка на 3 дії (8 осіб)	10
Конячі стрибунки, сценічна гра в 1-ій дії (5 осіб)	10
Лісова казка, сценка на 1 дію (10 осіб)	10
Печера, сценка на 1 дію (5 осіб)	10

ОСИП МАЛОВАТИКА.

ТРИ ПОЛІТИКИ.

(Оповіданє).

(Докінченє).

II.

В кілька днів пізнійше перед будинком повітової ради в місті ГГ. подибалися два знайомі: молодий пан інжинір Володислав Топольський, швагер пана посла Крикливця, і селянин Михайло Горобець із Старого Села, чоловік коло 40 літній, одягнений на пів з міщанська. Оба знялися з виборчої агітації за д-ром Крикливцем.

— Мое поважанне панови інжинірови! — відозвався Горобець, замітивши, що інжинір так щось мов би не хотів його бачити.

— Поважання! — відповів Топольський і не подав Горобцеви руки.

— Чи не хочете ви у нас стати інжиніром? — допитувався Горобець, коли той стрінув хусточкою порох з блискучих черевиків.

— Може...

— Тоді я пенно дістану будову дороги до Мочарів, правда?

— Ет, Михайле, дайте собі спокій з тою будовою! І швагрови докучаєте нею безустанно і мені не даєте дороги перейти!

— Ов! — здивувався Горобець, але не сказав більше ні слова.

Пан інжинір в циліндрі, у фраку, в білих рукавичках, у-війшов у сіни будинку, потім на сходи і на першім поверсі застукав у двері канцелярії маршалка. Ніхто не відповів, тільки возний відчинив двері.

— А, се ще не канцелярія! Пан маршалок є? — спитав возного.

— Є. Прошу, як маю сказати?

Інжинір подав свій білет.

Небавом у дверях показався граф Бойовський і рухом руки запросив інжинірa до себе. Він зрозумів відразу, що се вже посол Крикливець порадив швагрови піти представитися.

Граф просив гостя сідати, почастував цигаром і оком старого лиса приглядався його привілому, блідому, хоч молодому лицю та лисині, що вже обняла половину голови. Розмова крутилася коло підсадн. Маршалок не обіцював нічого, казав, що се залежить від повітового виділу, але й зовсім не відбирав надії, порадив навіть, кого з виділу належало би ще відвідати і попросити. Топольський встав, подякував за зичливість і вийшов вдоволений.

В сінях ждав Горобець.

— Як же? є надія? — спитав він, Топольського.

— А вам що до того?! —відповів інжинір з гнівом і пішов собі.

Горобець глянув за ним, похитав поважно головою в той бік і сей бік кілька разів, сплюнув голосно і помало пішов на сходи. Перед канцелярією маршалка постояв добру хвилину, не стукаючи відчинив двері і сказав возному, що хотів би поговорити з паном маршалком.

Але тут і сам маршалок показався у дверях канцелярії і видивився якось радісно-здивовано на Горобця.

— А! пан Горобець! Слихом слихати! Щож вас до мене привело? Такий рідкий гість! Прошу ближче! — сказав, подаючи руку. — Сідайте! Закуріть!

— Дякую панови маршалкови! — відповів Горобець, і дався поводився так, як чоловік котрому не новина з панами сідати і говорити.

Сів собі у фотель і закурив подане грубе цигаро. Граф був дуже цікавий, що Горобця привело до нього. Надходили вибори до повітової ради, в такий час "зловити" сього Горобця у свої руки — сеж був би просто капітал. Нехай би лише тихо сидів, бестія, вже би багато вигралося.

— Правду сказати, — почав заходити до пана маршалка.

— Всеж таки, коли вже прийшли, то дещо скажете мені.

— Чи той пан Топольський, що тут був, буде інжинієром у нас?

— Не знаю. Як видія постановить, так буде.

— Я би не радив його брати.

— Чому?

Горобець вагався сказати.

— Та скажіть, пане господарю, сеж важне не лише для мене, але й для цілого повіта. Швагер його, посол дуже просив за ним.

— Нехай би не просив, тільки поплатив за нього всі довги, тоді можна би говорити.

— Багатож тих довгів?

— Жиди „цінять" його найменше на 30.000 корон...

— Щож він? Піяк чи в карти граз?

— В карти. Прошу розпитати у його знайомих і довідаєтеся. Я ані слова неправди не кажу. Я його знаю. На виборах швагра дістав був тисячу корон і програв за одну ніч. Я мусів позичити своїх...

— Ну, бачите, пане господарю, як то добре, що ви зайшли і сказали се мені. Я вам дякую, бо то такого інжиніра взяти, то він зараз з рідними достанцями і підприємцями умовить ся, будуть видимати лихий матеріял, а нам нехай платить.

— Так є! — потвердив Горобець.

— Одначе не гнівайтеся, пане Горобець, мене тут щось чудує, — промовив маршалок з усміхом.

— Що такого?

— Адже се швагер вашого посла, за котрим ви так розпиналися, — і ви проти нього?! Посол Крикливець не подякував би вам за таке.

— Мені добро повіта дорожче, як пана посла — відповів Горобець дипльомативно.

— Се дуже гарно з вашого боку — похвалив маршалок і задумався на хвилину.

Горобець курив, як у своїй хаті, стріпував попіл у попільничку і зовсім не гадав забиратися.

Маршалок почав знову: — Чи то правда, пане газдо, ви хотіли би взяти на себе будову дороги до Мочарів? При тім можна би дещо заробити.

— Взяв би, як би дали. Я не такий бідний, і не такий дурний.

— Алеж! чи я вам се казав коли? — боронився граф.

— Пан маршалок ні, але пан посол крикливець. Він вам певно про се й не згадував?

— Згадував перед кількома днями, але не просив за вами. Я дивувався. Адже без вас він не був би послом!

Маршалок добре поділав.

До серця Горобця підступило звичайне мужицьке завзятя.

— Ну, певно !— промовив він, почервонівши на лиці. — Коли я днями і ночами шість недель шабав собою з села в село, не досипав, не досідав, гнав на всі заставки, тоді я був „пан Михайло, прошу будьте ласкаві!" і до хресту мені дитину тримав і обіцяв золоті гори. А тепер і на лист не відповість. А такий — вибачайте — смаркач, як сей його швагер інжинір, навіть руки не подасть! То ви, пан граф і маршалок, можете подати, а він ні!

— Як же же не подати руки такому поважному господареві? — замітив маршалок. — Хоч ви мій противник...

— Який я ваш противник?! — боронився Горобець.

— Може мій ні, але цілої повітової ради. Знаєте, пане Михайле, я вас боюся, справді боюся. Надходять вибори до ради — і я певний, що ви мені цілий повіт перекинете. І що вам з того прийде? Стільки що й з посольства Крикливця. Але ви робіть, як вам сумління каже, аби й про мене потім не сказали, що вас ловлю ласкавими словами, так як посол.

Горобець мовчав. Він очевидно ожидав ще важнішого слова від маршалка — і не перечився.

— Знаєте що? — говорив маршалок далі. — Ви є за великий патріот, аби згодилися на тих членів ради, яких ми собі бажаємо, і я не мав би сумління вимагати від вас агітації за нами. Але що вам хто може сказати, коли будете собі тихо сидіти дома? Я би вам того не забув. Будову дороги до Мочарів ви певно дістали би. Ми знаємо, що ви повіта не скривдили би.

— Можете бути певні, що ні.

— Не сумніваюся.

Настала знов коротка мовчанка. Маршалок бачив, що справа ще не готова.

— Я вас не намовляю, Боже борони! Робіть, як знаєте. Але ми дарємщини не приймаємо і знаємо віддячитися.

— Та я за тим і прийшов — промовив нарешті Михайло Горобець. Маю кланятися ходакови, волю поклонитися чоботови. (Пан граф усміхнувся на такий нелевий комплемент).. Аби я не був варт навіть листу від посла, за котрим я так розбивався! А! панцю, так не йде! Михайло Горобець — за старий горобець, щоби на полову злапався.

— Зайдіть ще коди до мене — просив граф, підніманочися з крісла. — Я вас не зїм. Хоч мене ваші часописи лають, на чім світ але я не такий страшний, як бачите.

— Я зайду. Зі мною також можна говорити. Отсю дорогу як би ви мені дали, то було би добре.

— Се дуже можливе. Нічого великого. Ну, майтеся гаразд і не забувайте нашої розмови.

Граф подав Горобцеви руку. Горобець вийшов вдоволений.

Митарине панови постойо Крикливцеви у Відні певно і не снилося, що ті політики ще хтрійші від нього.

1912.

ФАРМИ!

ФАРМА 50 акрів чорної і без каміня на землі, з того 18 акрів доброго ліса і пасовиска, будинки як нові, дім на 7 кімнат, вода в домі, гарний сад, 3 корови, 2 коні, 2 свині, стадо курей і гусей, машинерія і все до фарми, цена до міста і колії все за $3.300 вплати $1.600. Голоситися вечером: 78-85

P. KUTYNSKY,
263 Ave. B, bet. 15—16 St., 3rd floor, New York, N. Y.

ПРОДАМ ФАРМУ 143 акрів, з того 50 акрів орного поля, а решта ліс і пасовиско, будинки першої класи, всюди головної дороги, дім на 9 кімнет, телефон в хаті, вода в хаті і коло бані, стайня на 20 штук худоби, друга стайня на 4 коні, повітня, курники, свинодільня цементована, добрий сад, 15 штук рогатої худоби, 2 добрих коні, кури, індики, качки, сіно і збіже в клунях, машинерія і все до фарми, цена що є на фармі за $4.000, готівки $2.500, а решта на легкі сплати. Вапьшо шкоду, 3 милі до Р. Р., фарма мусить бути продана в важної причини. Тим хтоби хотів купити добру і дуже ташу фарму, нехай напише до властителя. M. TISZCZOW, R. D. 2, Hartwick, N. Y. 82-3

ЖИВУЧИ ТУТ НА ФАРМІ і зазю, до можна купити по знакомости фарму 80 акрів земля добрий ліс, дім на 10 кімнат з електрикою, електрика в стайні і на подвірю, 2 корови, кінь, кури і машинерія, „форд" автомобіль, до міста, стайні і фабрик 15 милю ходу. Ціна $5.200, готівкою $1.500. Хтоб дізнав набути більшу або меньшу фарму, прошу писати або приїздити до мене, я мешкаю близько Versailles стайні 4 милю ходу. 82-83

NIKOLAI LAGODA,
P. O. Box 211, Versailles, Conn.

ПРОДАМ ФАРМУ 88 акрів землі, дім на 6 кімнат і 4 другі будинки, 8 корів, 2 коні, 2 бедрота, 100 курей все машинерія, під мілі від міста. Ціна $3.300, готівкою $1.000. З тако фармя на продаж від $1.000 до $50.000. 82-84

Пишіть до:
J. GLOWATSKI,

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НЕ СУМУЙТЕ, вложіть долярa до листа і так адресуйте: SICHOVY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y. Купіть веселий календар „ДЬОЦІ" і додаток „ВУРКО". Сміху на рік, користи на ввесь Кишеньковий календар дістанете в додатку без кошту, а крім шесть част на почту. 77-82

НА ПРОДАЖ гроссрня і делікатесен, штор корнеровий, 4 руми при шторі до мешкання, межи Українцями, Словаками і Поляками; бізнес виробений, причине продажи переходжу до другого бізнесу. Голоситись під число 326 JOHNSTON AVENUE, JERSEY CITY, N. J. 82,83

НА ПРОДАЖ гроссрня і Делікатесен в українській дільниці в Нью Йорку. Ліс на 3½ року, се есть добрий бізнес для України. Голоситись: M. F. Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 81-83

КАРТКИ НА СВЯТА

12 — за — 50 ц.

Карток таких в Америці ще не було. Дуже гарно зроблені. Друковані в Европі, то напише, той буде дуже вдоволений.

Пишіть: 79-84

UKRAINIAN BAZAR
2248 Gaylord Av., Detroit, Mich.

ХОЧЕТЕ полагодити якусь поважну справу, як контракти, повноваства і т. п.?
ОЧЕТЕ переслати свої гроші до краю так аби зістали вони виплаченими в краю доправи?
ОЧЕТЕ виїхати до краю, або спровадити когось зі своєї рідні до Америки?
ОЧЕТЕ купити або продати дім або якусь іншу рухомість тут чи в старому краю?
ХОЧЕТЕ улькувати певно та безпечно свої ощадности на добрий процент в реальностях (Mortgage) або хочете відпродати моргеч?

У всіх тих справах зверніться особисто чи листовно до звісної Вам від лят української фірми, з повним довірем під адресою: 17—

FOREIGN INFORMATION BUREAU
86 E. 4th Str., New York, N. Y.
Усі поради даром.
В. Климкович, власт.

ЗА ТАКОЮ МАШИНКОЮ ВІ ДАВНО ШУКАЛИ.

КУПІТЬ ДОБРУ МАШИНКУ БУДЕТЕ ВДОВОЛЕНІ.

Сотки Українців вже купили Ремінтон малу машинку до писання по українськи і всі є вдоволені, бо вона має усі прикмети великої машинки, включно з правильним знаковим ключем, і міститься в скринці 4 дати висікій. Скрипка з замком. 78-85

Ціна машинки $60.00. Замовлення з завдатком посилайте на адресу:

SICHOVY BAZAR
34 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

ІТАЛІЙСЬКІ ГАРМОНІЇ.

Ми виробляємо і спроваджуємо всякого рода першої класи ручно роблені Італійські Гармонії каліпсі у світі. Гарантовані на десять літ. Наші цини ніхто ві других фабрикантів. Інструкції грання даром для купуючих. Пишіть по Дарований каталогу.

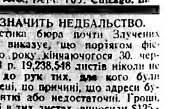

GUATTA SERENELLI & CO., 817 Blue Island Ave., Dept. 105, Chicago, Ill.

ЩО ЗНАЧИТЬ НЕДБАЛЬСТВО.

Статистика бюра почти Злученої Держави виказує, що в цьогорічнім фіскальнім році кінчаючого 30. червня 1924 р. 19,238,548 листів ніколи не дійшли до рук тих, яке мого були що року і вони, що адресат ніколи не чекав ніяк або недостаточно. Гроші, знайдені в тих листах, виносили $125,987.59, з котрої то суми $70,473.6; звернено назадно, $55,296.30, не можно було віднати, позаяк надане не подали своїх зворотних адресів. Однак далеко більші суми тратяться що року в формі уречених виплат і вкінці спричинених хоробою, тим котрі не дбають о своє здоровле. Богато вкінці хоробою би уникнуло, коли би вживали Гірке Вино Трінера, старий добрий лікарський домовий засіб. Знімає Нантінок, Па. Захоронення і кашлі суть часто наступами тяжких хорів, одже не легковажіть їх собі й вживайте Трінера Лагодителя кашлю і Не рекантувь. І неправдиве Трінера Ліки. Дивіться о лишня серединком. Коли не знайдете лікарств Трінера у Вашім сусідстві, напишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

ПОПРОБУЙТЕ ЦЕ НА ВАШЕ ВОЛОССЯ ЧЕРЕЗ 15 ДЕНЬ.

Відтак нехай Ваше зеркало вкаже Вам результат. Пришліть по Дарову Пробну Оферту.

Кінці волосся не мусять рвіяути дні, це мусите бути дарма, можна знищити мікроби, які кішають волосся. Се метода застосовує цілодинне волосся, зміцнить порості, свербіньє, притемнить сиве волосся і застановить лисіньє, зміцнюючи життє волосся в мушулині і жилинах. Пришліть свої ім'я та ню не запізно на 15-денну дарову пробу.

AYMES & CO.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВЕСІЛЬНІ КЕРЧІ НА ВЕСІЛЛЯ, ЗРЕСТИНИ І ВСЯКІ ІНШІ ЗАБАВИ.

НЕ ДРУГІ ЗАБАВИ.

129 E. 7th St., New York City
Telephone Orchard 3007